

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

DIN SUMAR:

- Mesageri ai galaxiei noastre
- Pot fi învățate maimuțele să „vorbească“?
- La modă: enzimele
- Inconștientul sau cea de-a doua gândire
- Olume albastră, uneori portocalie...
- Pentru... burlacii însurați

37

ANUL XXV
(1278)
12 SEPTEMBRIE 1969

Sugestie vestimentară pentru septembrie

Foto : I. Miasnikov

globe
 globul globul
 globul globul globul
 globul globul globul globul
 globul globul globul globul
 globul globul globul globul
 globul globul globul globul
 globul globul globul globul

MAURITANIA

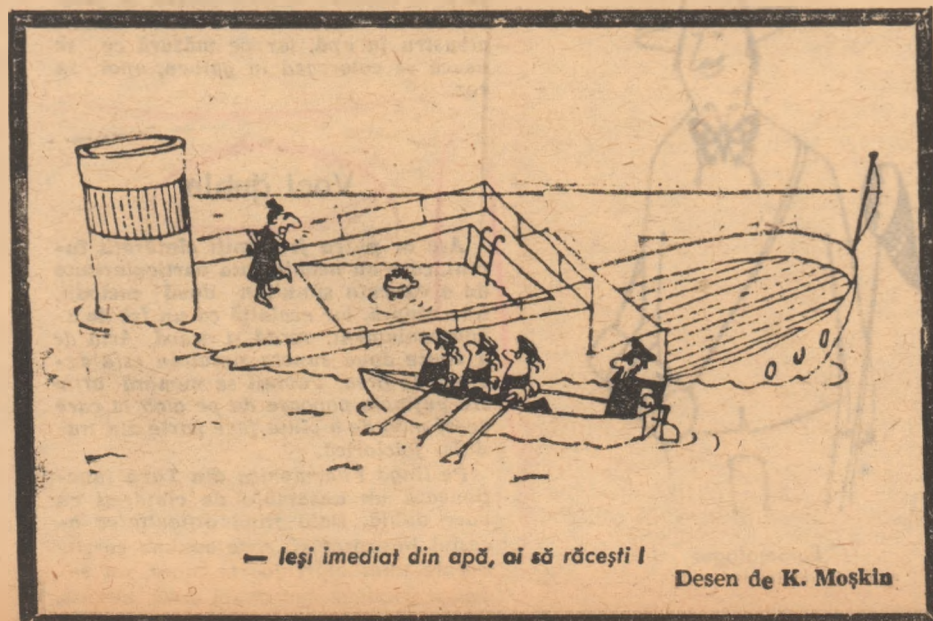
Nouakchott,
 un oraș fără
 cocioabe

Nisipul incins biciuia obrazul, pătrundea în gură și în ochi, orbindu-ne. De câteva zile, Nouakchott era bintuit de o puternică furtună de nisip. Nori arămii de nisip, alungați de „ormatan” cum e numit în partea locului vântul torid care bate dinspre Sahara, se înălțau spre țării acoperind cerul cu un vâl gros prin care abia se zărea discul singurii al soarelui. În aceste condiții, vizibilitatea era redusă la câțiva metri și automobilele trebuiau să circule în plină zi cu farurile aprinse. Fenomenul se repetă des la Nouakchott, una dintre cele mai tinere capitale din Africa, sau poate chiar din lume.

Cînd, acum zece ani, președintele Republicii Mauritania a așezat prima cărămidă la temelie noii capitale, puțini erau cei care credeau în viitorul ei. Căci orașul urma să ia ființă printre dunele mișcătoare din sud-vestul Saharei, la cinci kilometri depărtare de țărmul Atlanticului, pe un loc fără surse de apă potabilă. Temerile s-au dovedit, însă, neîntemeiate. Acum, Nouakchott e un oraș modern, cu clădiri nu prea înalte, două-trei etaje, și o populație de peste 25 000 de locuitori. Oricum, a și atins nivelul prevăzut pentru 1980.

Numele orașului e greu de tradus. Într-o tălmăcire aproximativă el ar însemna: „împărăția scoicilor de mare”. Și într-adevăr, toate curțile caselor și chiar multe străzi sînt presărate cu scoici care înlocuiesc asfaltul.

La Nouakchott nu există cocioabe. Pînă și „Medina”, cea mai aglomerată parte a orașului, unde locuiesc oamenii săraci, are căsuțe salubre și bine îngrijite. Cu toate acestea, în peisajul orașului s-au înscris și corturile — joase, cenușii, din păr de cămilă — ale nomazilor. Aceștia poposesc acolo ca să se aprovizioneze cu alimente, apă, să-și cumpere obiecte de primă nece-

— leși imediat din apă, ai să răcești !
 Desen de K. Moșkin

sitate, iar, uneori, chiar se stabilesc definitiv. Seceta cumplită de anul trecut i-a determinat pe mulți nomazi să renunțe la seculara tradiție de pelerinaj și să treacă la viața sedentară.

Într-o zi am vrut să fotografiez o familie de nomazi. Femeile locuiau, ca în toate celelalte corturi. În jumătatea stîngă de la intrare. Spre deosebire de semenele lor din Orientul musulman, mauritanele nu-și acoperă fața. Dar cînd au văzut aparatul fotografic, și-au tras imediat basmalele negre peste ochi. În schimb capul familiei, un bărbat înalt cu pielea tucurie, a acceptat cu plăcere să se fotografieze. Apoi m-a așezat în dreapta lui, la loc de cinste. O veche tradiție mauritană cere ca oaspeții să fie neapărat serviți cu

Mauritană în costum național

ceaștă tare și dulce de mentă proaspătă. Așa a procedat și gazda mea.

Tinăra capitală mai are multe probleme de rezolvat. Deocamdată nu e asfaltată decît fișia îngustă carosabilă a străzilor centrale; pe margini, unde ar trebui să fie trotuarele, se află un nisip aspru, presărat cu scoici, pentru ca pietonii să nu se afunde în el. N-a fost soluționată definitiv nici problema spațiilor verzi. Mii de copaci au fost sădiți ca niște oaze răzlețe doar în unele cartiere ale orașului. Cu excepția unei mici fabrici de covoare și a unor ateliere particulare mecanice și de reparații, la Nouakchott nu există încă întreprinderi industriale.

Acum un an și jumătate, o firmă franceză a început să construiască o șosea de o importanță vitală pentru Mauritania. Șoseaua va avea o lungime de 204 kilometri și va fi singura magistrală pentru transportul de mărfuri din capitala senegaleză Dakar.

Pînă nu de mult, aprovizionarea cu apă era problema nr. 1 a capitalei. Singura sursă, aflată la 60 de km. depărtare de oraș, nu putea satisface însă nici jumătate din necesitățile populației. Uzina de desalinizare a apei de mare intrată în funcțiune la începutul acestui an, prima de acest fel din Africa, a rezolvat într-o oarecare măsură această problemă extrem de acută. Întreprinderea furnizează în 24 de ore 3000 de metri cubi de apă potabilă și, suplimentar, 1650 kw/ore de energie electrică.

De asemenea, peisajul capitalei s-a mai îmbogățit în ultimul timp și cu clădirea modernă a unei tipografii naționale, care poate tipări publicații periodice, cărți, manuale etc.

V. Nadirian

FINLANDA

Turism la Cercul Polar

De obicei Finlanda e supranumită „Țara cu mii de lacuri”. Succesiunea continuă de ape și insule, de blocuri uriașe de granit șlefuite de vreme și cîmpii în pantă dulce marchează urmele profunde lăsate acum zece de mii de ani, de un imens ghețar. Se spune că acest teritoriu a fost parcă anume creat pentru un popor cu caracter echilibrat, ferm, deprins să lupte continuu cu natura aspră.

Pădurile sînt aurul Finlandei. Pe cursurile ei de apă plutesc tot timpul bușteni. Dar lemnul nu se mulțumește doar să plutească ci, afirmă finlandezii, „menține permanent la suprafață” economia țării. Șaptezeci la sută din suprafața țării e acoperită de păduri. Datorită masivelor ei păduroase, Finlanda se situează pe locul trei în Europa, după U.R.S.S. și Suedia. Fără pădure, Finlanda ar fi ca un urs fără blană, spune un proverb popular.

De data asta, prietenii noștri finlandezi ne-au sfătuit să vizităm Nordul, gherolul Cercul Polar, mai precis Laponia, care se întinde pînă la Oceanul înghețat de Nord. Laponia finlandeză are o suprafață egală cu aceea a Irlandei și Belgiei luate la un loc și o parte din nord spre sud, o treime din lungimea țării.

Laponia e un ținut de contraste. În cursul verii, care durează aproape trei luni, este mereu zi, iar iarna domnește o noapte la fel de lungă. S-a calculat că soarele strălucește vara timp de 1752 de ore, cu alte cuvinte timp de 73 de zile el nu apune decît pentru cîteva minute.

Contrastele ținutului ies cel mai bine în evidență la Rovaniemi, centrul administrativ al provinciei Laponia. Este unul din cele mai moderne orașe ale Finlandei. Rovaniemi are hoteluri confortabile pentru turiști, blocuri din sticlă și beton, complexe comerciale etc. Cu toate acestea, pe străzile orașului se pot frecvent vedea, alături de automobile moderne, atelaje trase de reni, întrucît literalmente de la marginea orașului încep să se întindă, pe distanțe imense, terenurile mlăștinoase ale tundrei, tăcerea infricoșătoare a Arcticii.

Primarul orașului, care ne-a invitat la el acasă, ne-a spus că, după părerea sa, Laponia este un ținut al paradoxurilor. Iată un exemplu: în Laponia există adolescenți care în viața lor n-au văzut o locomotivă, în schimb avionul e pentru ei un fenomen obișnuit. Sau: în ultimii ani, alături de reni, cel mai sigur mijloc de transport pentru majoritatea locuitorilor din acest ținut sînt aerosăniile.

La întrebarea: ce îi atrage pe turiști în acest ținut aspru? un interlocutor ne-a spus: azurul lacurilor și riurilor și zăpada din cursul iernii. Poate că într-o oarecare măsură are dreptate. Vara laponă e caldă și nu chiar atât de scurtă, deși un om de spirit a spus că în Finlanda vara vine pe neașteptate într-o frumoasă zi de joi, iar vineri dimineața lumea începe să spună că a sosit toamna.

Dar cred că mai e un „punct de atracție”, și anume Cercul Polar. Trebuie să recunosc că organizațiile turistice finlandeze îi fac o foarte bună reclamă. Deși se știe că noțiunea de Cerc Polar e de ordin geografic, la 20 de km de Rovaniemi se află doi stilpi cu inscripția, în finlandeză, suedeză și engleză: „Cercul Polar de Nord”. În timp ce se apropie de acest punct șoferii autobuzelor turistice micșorează viteza și anunță: „Acum treceți Cercul Polar!” Complexul turistic din preajmă e vizitat anual de circa 60 000 de străini. Vizitatorii intră într-o încăpătoare casă finlandeză, numită „colibă polară”, beau o ceașcă de cafea sau cumpără un suvenir „polar” — o piele de ren, un breloc pentru ceas sau chei. La poștă pot expedia ilustrate pe ale căror timbre se aplică parafă: „Cercul Polar”. În „colibă”, sînt informați că se află la o distanță de 709 km de Helsinki, la 1765 km de Moscova sau la 7960 km de New York. În cele din urmă, în schimbul unei mici sume de bani li se poate elibera o adevărată colorată care specifică, în limba maternă a fiecăruia: „Se adevărește prin prezenta că domnul... a trecut astăzi Cercul Polar pe lângă Rovaniemi, în nordul Finlandei. Vă urăm fericire în viață”. Interesant suvenir, nu?

Nouă ni s-a dat însă și posibilitatea de a vedea tundra adevărată, viața plină de greutate și surprize a țaranului lapon.

Într-o zi, un avion-amfibie cu cinci locuri, aparținînd unei companii energetice finlandeze, ne-a dus spre Pallastunturi. Prin hublourile avionului, care zbură la numai 150 de metri altitudine și cam cu același număr de kilometri pe oră, am putut vedea nemărginita întindere căreia finlandezii îi spun deșertul mușchiului.

Privită din avion, tundra este vara o întindere cenușiu-verzucă, presărată cu pete violete: bălțile. Sub aripa avionului nostru nu se mai întindeau obișnuitele masive păduroase ale Finlandei. Timp de două ore am văzut numai două mici așezări. Întrucît cea mai mare parte din populația Laponiei locuiește la sud de Cercul Polar. Gerurile și vînturile năprasnice din cursul iernii, mlăștinile și norii de țîntari, lipsa de drumuri îngreuează mult valorificarea acestui ținut. Renii îi transformă pe laponi în nomazi. Cînd tundra începe să

Pe aici trece Cercul Polar

înghețe, locuitorii pornesc cu turmele în căutare de hrană.

La Pallastunturi, unde avionul nostru a amerizat pe un lac, nu există case de locuit. Dar la poalele munților (spre nord, către granița cu Suedia și Norvegia, începe un lanț muntos nu prea înalt, acoperit numai cu mușchi și pe alocuri cu brazi scunzi) se află clădirea de lemn a unui hotel pentru turiști. De la Pallastunturi pornesc cîteva poteci turistice străbătute, vara, pe jos, iar iarna cu schiurile. Baza turistică își are legile ei care trebuie respectate cu sfințenie; bunăoară nu-i permis a pleca la drum fără însoțitor. De asemenea turiștii nu sînt lăsați să plece la drum vara în haine cenușii și iarna în haine albe. Căci tundra nu glumește; cei care se rătăcesc pe întinderea ei nu pot fi găsiți ușor. Încît și îmbrăcămîntea trebuie să aibă culori aprinse.

După un drum greu prin tundra, călătorul e așteptat la Pallastunturi nu numai cu delicatose lapone, între care carne uscată de ren, ci și cu celebra baie finlandeză — sauna — amenajată pe malul unui mic lac. Se spune că în Finlanda există circa 500 000 de saune. Fiecare familie caută să aibă o saună a ei, oricît de mică. Sauna — spun finlandezii — nu e numai un „templu al igienei”, ci și un „templu al sufletului”.

În Finlanda poți auzi deseori vorbindu-se despre așa-numita „boală laponă”, al cărui simptom caracteristic este că cine vizitează odată ținutul nu-l mai uită toată viața. Dar mai există și un alt simptom: la întoarcerea în țara de baștină, aproape toți vizitatorii Laponiei simt dorința nestăvilă de a-și așterne în scris impresiile. Încît poate că și reportajul meu despre interesantul ținut, care alcătuiește o parte din „acoperișul Europei”, este o manifestare a „bolii lapone”. Oricum, un lucru e cert și anume că am dorit cu ardoare să vorbesc cititorilor despre poporul Finlandei.

L. Zamiatin

Actualitatea
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală

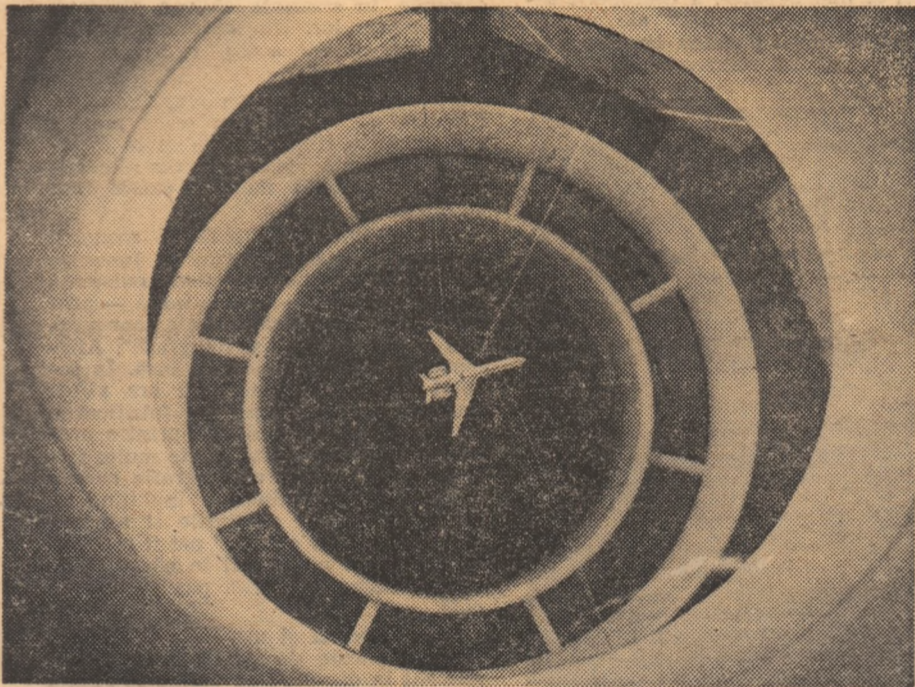
AVIAȚIE

Un sfert de milion de călători pe zi

Ce înseamnă azi Aeroflot-ul pe plan intern și internațional?
Pentru cei 250—350 de mii de călători care folosesc zilnic serviciile acestei or-

Aparatele cu care este dotat Aeroflot-ul sînt dintre cele mai moderne. Pe marile linii interne circulă de aproape 10 ani avionul „Tu-114” care poate zbura 10 000 de kilometri fără escală, cu o viteză de croazieră de 750—800 km/h. „Rivalul” său, „Il-62”, transportă între 114 și 186 de călători și are o viteză de croazieră de 850—900 km/h. „Tu-104” și „Il-18” și-au cucerit de mult faima de cele mai bune aparate pentru distanțe medii. „Tu-134” e de trei ani în funcțiune pe linii interne și internaționale de pînă la 3 000 de kilometri lungime. Un alt vîlăstar al mării familii „Tu”, cel cu numărul 144, care în clipa de față trece ultimele probe, va marca o treaptă nouă pe linia progresului tehnic în acest domeniu. În sfîrșit, nu va mai trece mult timp și Aeroflot-ul se va îmbogăți cu un nou aparat modern, „Tu-154”, capabil să parcurgă 6 000 de kilometri fără escală cu o încărcătură de pînă la 18 tone.

Avioanele cu emblema Aeroflot-ului fac curse regulate spre 51 de țări din Europa, Asia, Africa, America de Nord și America de Sud. Traseele internaționale sovietice, cu o lungime totală de peste 100 000 de kilometri, cuprind prin urmare toate continentele. Cîteva din noile linii au o deosebită însemnătate. Traseul spre Singapore, de pildă, este o continuare a liniei Londra-Moscova, fiind totodată drumul cel mai scurt spre această parte a Asiei. Foarte convenabil este și traseul Europa de vest — Japonia prin Moscova. Pentru viitorul apropiat se prevede înființarea unor noi linii aeriene sovietice spre America de Sud și Australia.

Incerarea unui model al avionului „Il-62” în tunelul aerodinamic

ganizații, Aeroflot-ul este un mijloc rapid și confortabil de transport atît pe distanțe mari cît și mici, atît pe rute interne cît și externe. Lungimea totală a liniilor aeriene ale Aeroflot-ului e de 15 ori mai mare decît lungimea ecuatorului și însumează 600 000 de kilometri. Ele leagă circa 3 500 de orașe și alte centre populate. În ce privește frecvența cu care pleacă avioanele din principalele orașe ale U.R.S.S., amintim că numai de pe patru aeroporturi din Moscova — Vnukovo, Domodedovo, Șeremetievo și Bikovo — își iau zilnic zborul 400 de avioane de călători.

În afară de transportul de călători, avioanele Aeroflot-ului mai fac și o sumedenie de alte servicii. Nu degeaba se spune că aviația civilă a Uniunii Sovietice are o mie și una de inele. Dar cum toate posibilitățile avioanelor și elicopterelor sînt greu de înșiruit ne vom limita la cîteva. Ele apără pădurile contra incendiilor, transportă de urgență bolnavi, duc matrițele ziarelor spre diverse orașe, explorează adîncurile și alcătuiesc hărți, detectează bancurile de pești și animale marine, montează pionii pentru liniile de înaltă tensiune etc. În agricultură ele luptă pentru recolte tot mai mari. Cît privește transportul diverselor încărcături, e suficient să arătăm că pentru mărfurile și poșta transportate de avioane și elicoptere numai în ultimul an al actualului cincinal ar fi fost nevoie de circa 45 000 de vagoane de cale ferată de cîte 50 de tone fiecare. Ca să nu mai vorbim de viteza mult mai mare decît a tuturor celorlalte mijloace de transport.

VIAȚA PRACTICĂ

Stiloul spațial

Una din ultimele noutăți ale industriei spațiale este un mic obiect, pe care mai toată lumea îi folosește dar care, fără călătoriile cosmice, n-ar fi cunoscut modificările ce i-au fost aduse. E vorba de un stilou de o construcție specială, unicul stilou cu bilă care poate fi folosit de astronauți în periururile lor interplanetare.

Noul tip de stilou, pe care creatorii săi l-au numit „stiloul spațial”, permite posesorului să scrie în mod continuu, sub toate unghiurile, fără riscul scurgerii cernelei. El se dovedește extrem de util nu numai pentru cosmonauți, dar și pentru medici și infirmiere, conducători auto, ingineri, agronomi etc. care deseori se văd nevoiți să scrie cu vîrfurile lor îndreptate în sus.

Cum realizează „stiloul spațial” această performanță? El are un rezervor sudat presat de azot, gazul comprimat prevenind evaporarea și oxidarea cernelii. Cernela însăși are un mare grad de viscozitate și este, în stare de repaus, aproape solidă. Cînd stiloul este însă folosit, bila se învîrtește, atrage și lichefiază cernela.

Virful bilei acționează ca un fel de glonte sudat la o valvulă ce frînează scurgerea cernelii grele. Chiar dacă n-ar fi utilizat un secol, afirmă creatorii lui, la refolosire el ar funcționa la fel de bine ca atunci cînd a ieșit pe porțile fabricii.

PENTRU UZUL CASNIC

La modă: enzimele

De la un timp, prospectele publicitare au început să proclame: „Dacă pînă acum v-am recomandat pentru nevoile gospodăriei dv. produse pe bază de detergenți chimici, acum le contraindicăm, sfătuiindu-vă să folosiți noile mărci cu detergenți enzimatici”.

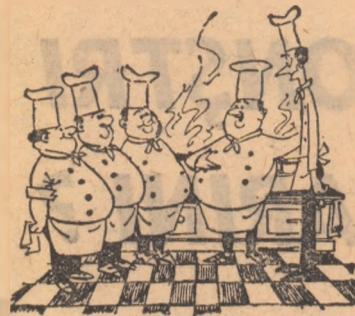
Acest anunț, care indică o revoluție în producția prafurilor de spălat, a început să fie afișat din ce în ce mai des în tot mai multe țări de pe glob. Iar dacă mai înainte se spunea despre detergenții chimici că sînt prafuri active sau superactive, care fac rufe mai albe decît albul, acum se vorbește de detergenți „căpăuni”, pe bază de enzime, care devorează pur și simplu petele, murdăria.

Noile produse, afirmă specialiștii și constată consumatorii, sînt mai eficiente decît detergenții chimici actuali. Ele înlătură chiar și petele cele mai rebele, ca acelea de origine proteică (sîngele), care pînă acum dădeau atîta bătaie de cap gospodinelor. Pentru a înțelege mai bine eficacitatea lor trebuie să știm ce sînt enzimele: substanțe care asigură desfășurarea reacțiilor în organism, cu alte cuvinte niște catalizatori organici. Lipazele, de pildă, sînt niște enzime care degradează grăsimile, iar proteazele care digeră proteinele.

Enzimele, a căror structură n-a putut fi descoperită nici de microscopul electronic (au o mărime de abia o milionime de milimetru), nu acționează decît în concentrații foarte slabe. Și, întrucît sînt foarte fragile, pentru a deveni eficiente au nevoie de condiții speciale. Pentru a degrada de pildă proteinele, proteazele reclamă o temperatură ambiantă de 60° căci, dincolo de ea, enzimele sînt distruse. În plus, ele sînt cu ușurință alterate în contact cu alți componenți tradiționali ai prafurilor de spălat, dificultate care a fost rezolvată însă prin izolarea enzimelor într-un săculeț etanș care este introdus în ambalaj.

Această revoluționare în producția prafurilor de spălat s-a dovedit extrem de utilă și în alte domenii: vinificare și panificație, braserie, industria brînzeturilor și pielăriei etc. Producția industrială a enzimelor este delicată, dar principiul ei e simplu. În niște cazane mari, cu o capacitate de 100 m³ sînt cultivate microorganismele (bacterii sau ciuperci) de la care este recoltată, prin filtrare, decantare sau centrifugare, secreția enzimatică. După purificare, produsul finit capătă aspectul de praf.

Dacă eficacitatea enzimelor la spălat este astăzi dovedită, mai rămîne de modificat concepția mașinilor de spălat, deoarece mașinile tradiționale, care n-au reglare automată a temperaturii apei, nu oferă condiții optime pentru utilizarea noilor prafuri. Și acum o precizare: ideea folosirii enzimelor nu e chiar atît de nouă. Ea datează din secolul XVII cînd primele săpunuri erau fabricate pe bază de fiere, care conține enzime.

Noul venit la bucătărie

CONSTRUCȚII

O casă a ospitalității

Casa centrală a turiștilor sau Casa ospitalității moscovite, cum îi spun autorii proiectului ei, va fi un adevărat complex arhitectural. Construcția ei va începe peste puțin timp pe bulevardul Lenin, una din marile artere ale capitalei sovietice.

Evident, complexul va cuprinde în primul rînd un hotel, cu 33 de etaje, pentru 1 300 de turiști. Marea majoritate a camerelor este prevăzută pentru două persoane. La fiecare etaj vor funcționa bufete, mici ateliere de reparat încălțăminte, de curățat și călcat îmbrăcămintea și alte servicii curente.

Casa turiștilor va fi însă în același timp și un mare combinat alimentar. Acesta va satisface nu numai nevoile populației proprii, ci va lucra totodată și pentru alte instituții. În această parte a complexului au fost proiectate o cafenea cu bar pentru 200 de persoane, un restaurant cu 800 de locuri prevăzute cu săli de banchet și terase descoperite și un al doilea restaurant cu 300 de locuri pentru recepții.

În incinta complexului turiștii vor avea la dispoziție o spațioasă sală de sport, un bazin de înot, o sală de cinema, bibliotecă, sală de concerte. Tot acolo se va deschide un muzeu de istorie a turismului.

Casa centrală a turiștilor va facilita oaspeților ei procurarea biletelor de călătorie, va închiria și vinde echipament pentru excursii etc.

De la etajele superioare ale hotelului, turiștii vor putea admira, pe terase special amenajate, panorama Moscovei.

Bază turistică la Suhumi

EXISTĂ MONȘTRI MARINI ?

II.

Argumente pro și contra

După părerea profesorului Juillard (Franța), nu-i exclus ca monștrii marini să fie mezozauri sau ihtiozauri care trăiesc la mare adâncime. Ei se ridică rar la suprafață și atunci întâmplător. La aceeași concluzie a ajuns și profesorul Vaillant. Mezozaurii — șopirle marine gigantice — au coloana vertebrală foarte flexibilă și o înotătoare dorsală înaltă și moale (faptul a fost remarcat de o seamă de martori oculari ai apariției monștrilor marini). Chiar dacă nu de foarte aproape, ei sînt rude cu varanii giganti, ca, de pildă, balaurul din Comodo, care trăiește și acum, și balaurul australian exterminat de om. (E adevărat că șopirle care au dispărut erau mult mai mari). De ce n-ar fi putut supraviețui mezozaurul pînă în zilele noastre în mediul marin rămas neschimbat? Și totuși el nu poate fi socotit monstru marin întrucît are gîtul mult prea scurt și capul mult prea mare.

La începutul secolului XX, pe țărmurile Americii de Nord a fost zvrilit de flux cadavru unei viețuitoare ciudate, foarte asemănătoare cu plesiozaurul: un cap mic pe un gît subțire, corp gros, rotund, două labe în față și o coadă lungă și subțire. Descoperirea a stîrnit senzație, dar la o cercetare mai atentă plesiozaurul s-a dovedit a fi un rechin-balenă, care căpătase după moarte această formă neobișnuită. Zona bronhială cu maxilarul inferior și înotătoarele dorsale, abdominale și partea lată a cozii fuseseră distruse. Zoologii au fost foarte dezamăgiți.

Americanul Sunderson, unul din cei dintîi care și-a propus să caute misterioasele animale în izvoare scrise, a împărțit viețuitoarele mării în: 1) mici, cu o lungime de 1,5—3 metri; 2) mijlocii — 4,5—10 metri; 3) mari — 10—17 metri; 4) gigantice pînă la 30 metri.

Această din urmă categorie se deosebește prin faptul că reprezentanții ei au o formă foarte alungită, care-l ajută la înfringerea împotriva apei. Dar, se întrebă Sunderson, în oceane nu pot viețui și supergiganți? După părerea lui, viețuitoarele cu o lungime de 50—60 de metri — fie ele foci, balene sau chiar pești — trebuie să aibă trupuri foarte alungite, ca ale șerpilor.

După părerea zoologului olandez Oudemans, care a publicat la sfîrșitul secolului XIX o lucrare fundamentală despre monștrii marini, acești giganti n-ar fi reptile ci mamifere, ceva în genul unei foci uriașe, cu „gît de lebedă”. Ipoteza e confirmată de faptul că monștrii aruncă uneori un jet sau două de aburi din fundul gîtului și nu prin nări. Deci nici ca foca, nici ca balena.

N-ar fi exclus totuși ca, în ciuda caracteristicilor pe care le cunoaștem, monștrii marini să fie niște gigantice șopirle asemănătoare cu saurienii fosili. Datorită dimensiunilor mari aceștia și-au putut păstra o temperatură aproape constantă și destul de ridicată a corpului, avînd și un oarecare mecanism de termoreglare. De cele mai multe ori monștrii au fost văzuți vara, pe vreme caldă, senină și caldă. Exact vremea care trebuie să fie pe placul șopirlelor.

N-a putut fi rezolvată nici problema clasificării monștrilor marini în categoria viețuitoarelor cu sînge cald sau rece. S-ar putea să existe monștri de ambele tipuri: unii în apele calde, alții în apele reci. Concluziile trebuie și ele trase separat în fiecare caz. Cele două clase de animale se comportă diferit în apă. Cele cu sînge rece — peștii, reptilele, amfibiile — se mișcă întotdeauna șerpuit pe plan orizontal, iar coada și-o țin vertical. Viețuitoarele cu sînge cald șerpuesc pe plan vertical, iar coada e turtită și dispusă orizontal. Ne putem ușor convinge de asta, comparînd orice pește sau monstru marin existent cu balena sau castorul.

bilim apartenența unul monstru marin la o clasă sau alta trebuie să vedem pe ce plan îl șerpuesc corpul.

Oricum, din cele de mai sus se poate considera că existența monștrilor marini a fost dovedită — prin probe indirecte, declarații ale martorilor oculari, desene, fotografii.

Dar, ca orice altă enigmă, monștrii marini trebuie minuțios studiați. Cum se întâmplă, însă, de multe ori în astfel de împrejurări, în calea acestui studiu se ridică obstacolul unei atitudini preconcepționate, născute de veacuri. Încît au dreptate marinarii care socotesc că monștrii marini sînt vestitori de nenorociri. Într-adevăr, oricine îndrăznește să mărturisească deschis că i-a văzut riscă să treacă drept mincinos pînă la sfîrșitul vieții.

E. Ianenko

Ghirlandă de alge luată drept monstru marin

lese fum și fără foc

Despre nici un animal „inexistent” sau în orice caz nerecunoscut pînă acum de știință, nu s-au scris atîtea articole în ziare, atîtea cărți și atîtea povești ca despre misterioșii monștri marini. Începînd din antichitate, apoi în tot Evul Mediu și pînă astăzi se tot scrie și se vorbește despre ei — uneori cu iritare și antipatie, alteori cu încredere sinceră și speranță. Cu încrederea că această făptură nu e un mit, cu speranța că într-o bună zi ea va fi capturată sau cel puțin fotografiată.

După cum e adevărat și că nu numai căpitani de vase, marinarii, reporterii — deci oameni foarte depărtați de știință prin pregătire și preocupări — cred în existența monștrilor ci și unii zoologi. Puțini, e adevărat. Numai cîțiva inși în lume. Ceea ce face ca printre colegi ei să aibă acum, din cauza acestei încrederi ciudate, nefondate — cel puțin așa se socotește deocamdată — faima de oameni naivi, neserioși.

Dar pe neînțîții în subtilitățile zoologiei, pe toți cei care vor să creadă că planeta noastră nu și-a epuizat încă toate secretele și enigmaticele, pe toți entuziaștii, ciudații și simpatici, problema continuă să-i pasioneze. Încît deseori se aud glasuri nemulțumite: „Ce țî-e și cu savanții ăștia! Dă-le oase, dă-le piei! Numai așa au să creadă, poate, într-un lucru evident, confirmat de o sumedenie de dovezi, demonstrat de probe indirecte!”

Ce e drept, e drept; zoologia acționează numai așa: are nevoie de oase, măcar de unul, și de piele. Din acest punct de vedere zoologia e mai exactă

decît fizica: nimeni n-a măsurat cu linia electronii sau protonii, nimeni nu i-a avut în mînă; valabilitatea existenței lor a fost dovedită prin alte metode caracteristice fizicii și matematicii.

Zoologii au metode mult mai „palpabile”, dacă vreți, mai reale, mai concrete. Poate primitivă zoologia, dar altele nu există. Zvonurile, impresiile martorilor oculari nu dovedesc nimic. Oricine e liber să le dea crezare sau nu. Zoologia operează însă numai cu probe materiale: oase, dinți, piei și, în cel mai rău caz, urme.

E adevărat că multe legende și mituri populare nu numai că n-au fost infirmate de știința modernă dar, cercetîndu-le, oamenii s-au scurs în unele cazuri și mai departe, a descoperit secrete și mai „fantastice” ale naturii decît și-au putut imagina făuritorii legendelor. Au fost confirmate astfel mi-

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj,
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj !

aproape la fel de numeroase ca și cele despre monștrii marini. Acum știm că aceste zvonuri („probe indirecte”) au fost simple născociri, mituri.

Multă vreme s-a spus că, odată cu ploaia, din cer cad pești și șoareci (asa era explicată înnoptarea cerească a fecundare din cer). Adevărat, deosebi pești care adevărat, într-adevăr, căsări din cer cad pești (într-unii) transparenți la noi de vreme, dar șoareci nu cad.

Se crede — și încă mai cred și acum — că, de pildă, cămășile nu beau apă din stîmăniș, pentru că ar avea în stomac rezerve, pentru orice eventualitate. Dacă creșterea acestor beani, cămășile din stîmăniș de sare, ulei și, deosebi, cămășile, în speranța că vor găsi apă în stomacul lor. Din păcate, însă, cămășile nu-și fac acolo rezervele din prețiosul lichid.

Așadar, nu orice zvon cuprinde un simbul de adevăr, nu orice martor ocular poate fi crezut, nu orice experiență prezintă siguranță. Cu alte cuvinte, în această materie există fum și fără foc...

Să ne întoarcem însă la monștrii marini. După cum afirmă E. Ianenko, autorul articolului precedent, existența acestor animale „a fost dovedită — prin probe indirecte, declarații ale unor martori oculari, desene și fotografii”. Afirmarea e foarte îndoielnică însă. În secolul nostru, cînd tehnica are atîtea resurse, e foarte ușor de falsificat o fotografie. Și, într-adevăr, printre probele fotografice există foarte multe falsuri. (Există chiar o fotografie care a „imortalizat” un dinozaur înghițind un hipopotam!). Iar zvonurile și afirmațiile „martorilor oculari” pot fi socotite, repet, numai un stimul în căutarea de dovezi, numai un prim pas pe această cale.

Dar e greșită și următoarea afirmație, din păcate deseori folosită ca argument în dispută: de vreme ce știința n-a dovedit că există monștri marini, înseamnă că nu există asemenea viețuitoare. De ce? S-ar putea prea bine să existe! De cîte ori în ultimii 50—60 de ani n-au fost descoperite animale, păsări, pești și reptile necunoscute pînă atunci. Și încă destul de mari: ocapii, varanul din Comodo, pavianul somalez, koupreul, delfinul alb, păunul african și multe altele. Pînă și gorilele de munte, rinocerii albi sudanezi și hipopotamii pitici, cunoscuți astăzi de orice zoolog, au fost descoperiți abia la începutul secolului nostru.

Înseamnă, deci, că mai sînt posibile descoperiri zoologice (chiar „mari”, dacă le socotim după dimensiunea animalelor descoperite).

S-ar putea astfel (dar lucrul nu-i obligatoriu) ca monștrii marini să nu fie un mit. Cu toate acestea, eu cred că ipoteza că monștrii ar fi mamifere e nereală. Nereală pentru că mamiferele sînt mult prea legate prin însușirile lor naturale de suprafața mării. Periodic, și destul de des, ele trebuie să iasă la suprafața mării ca să respire. Și, evident, în curgerea vremii omul ar fi văzut acest neobișnuit monstru marin mult mai frecvent.

De multe ori, descrierile, deajuns de contradictorii, prezintă giganticii monștri marini drept „făpturi” unice și „ca înfățișare.”

Eu cred că dacă giganticii monștri marini există, ei trebuie să fie mai degrabă niște reptile care și-au trăit traiul, care viețuiesc la mari adîncimi și doar în rare cazuri se ivesc la suprafața oceanului. Schimbul de substanțe este la reptile mai puțin intens decît la mamifere, și apoi ele au nevoie de mai puțin oxigen pentru hrană. În plus, li s-ar fi putut dezvolta și mecanismul de utilizare a oxigenului direct din apă, ca la monștrii marini de mici dimensiuni.

I. Akimușkin

Candidat în științe biologice

* Inorog — animal fabulos, cu corp de cal, cu cap de cerb și cu un corn în frunte.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

MARIȚA ȘTEFAN ADAM. — com. Bălănești, jud. Neamț: Înainte de a crede — de la distanță — în diagnosticul dv. cum că „amîndoi nepoții sînt nervoși afară din cale”, trebuie cercetat mai întîi dacă nu cumva... bunica sau — mai știi — părinții nu sînt ei „împricinăți”. Căutați a limpezi cu ajutorul medicului psihiatru al policlinicii de copii din Tg. Neamț sau din Piatra Neamț, cauzele pentru care cei doi copii „cînd se supără mușcă, lovesc, se trîntesc la pămînt, lar la urmă leșină”.

PASCU D. — Brașov: Simptomele pe care le acuzați sînt caracteristice așa zisului sindrom carential al stomacului rezecat manifestare complexă, consecință a insuficiențelor de digestie, de absorbție și a restricțiilor dietetice. Probabil că tulburările se datoresc anemiei, care însoțește aproape constant carenta proteică. În acest sens, hormonii anabolizanți (Steranabol, Madiol, Naposim etc.) v-ar fi de mare ajutor. Hipovitaminoza se corectează prin administrarea de vitamine B₁ și eventual — vitamina PP, în injecții. Anemia feriprivă care se poate constata printr-o analiză hematologică este influențată pozitiv prin preparate de fier: Rp. Fier redus cu hidrogen plus lactoză, câte 1 g. de 3 ori / zi după mese, timp de 14—21 de zile. Poate este necesară și administrarea de acid clorhidric și fermeți pancreatici (Triferment, 3x2 tablete la masă). În tot cazul veți respecta cu strictețe igiena alimentară prescrisă de medicii care vă îngrijesc.

VASILE — Ploiești: „Petele albe” pe care le aveți nu sînt cumva un vitiligo? De ce nu consultați un dermatolog?

DOINA — Oravița: 1) În anexitele cronice este indicată repetarea periodică a medicației cu antibiotice (streptomycină — penicilină), asociată eventual cu corticosteroizi și proteinoterapie nespecifică (Delbet, Polidin). 2) În mtoza gastrică este necesară uneori purtarea unei centuri abdominale de susținere. 3) Regimul alimentar în duodenocolecistită, fiind serios și de faptul că lucrați pe un șantier, trebuie să evitați cel puțin următoarele alimente: mezeluri, vinatul și orice fel de conserve de carne sau pește, cărnurile grase și pește gras sau conservat, ceapa, usturoiul, fasolea și mazărea uscată, brînzeturile fermentate,

condimentele, băuturile alcoolice, unele dulciuri, ca șerbeturile și ciocolata.

STROESCU DAN MARIAN — Timișoara: 1) Împotriva timidității și emotivității, exteriorizate prin roșeața obrazilor, salivă abundentă, tremurături, singurul remediu este autosugestia, voința și — în ultimă instanță — maturitatea și experiența vieții. Dar ca s-o consolăm pe surioara dv., o sfătuim să citească și răspunsul dat sub Rodica Tudor. — Cluj în nr. 34 al revistei. 2) În cazul cînd cărțile de creștere, sînt închise, lucru ce se poate constata prin radiografia cotului, pumnului și genunchiului, nu mai e nimic de făcut. În caz contrar un tratament hormonal combinat cu Prolan (sau produsul românesc Gonacor), asociat sau alternînd cu Timus sau Epifizan, poate adăuga cîtiva centimetri înălțimii dv.

P. CRISTIAN. — București: 1) După cele relatate de dv. pare clar că numai o intervenție chirurgicală de competență otorinolaringologică poate vindeca radical ozena, care altfel riscă să vă lase o anosmie (lipsa mirosului) incurabilă. Înceați totuși și un tratament cu aerosoli la inhalatorul special de la Govora sau Slănic-Moldova. 2) Citii răspunsul dat sub Stroescu Dan Marian. — Timișoara, la pct. 2. 3) Ulcomplexul, incluzînd în compoziția lui scopolamină și meprobamat, este superior Ulcerotratului, avînd în plus efecte anestezice și tranchilizante.

MARTIAN — București: 1) Nu există nici o legătură cu varicocele și chirurgul pe care l-ați consultat a avut dreptate. 2) Pentru stimularea potenței vă recomandăm efteva cure de Folcisteină (conform indicațiilor din prospect) și Madiol 3/zi asociat cu Fosfobion 1 fioală/zi, 10 zile lunar.

S. DELEANU — Brașov: Întrebare scurtă, răspuns scurt: Nu.

REGHIANU ROMULUS — București: 1) Pentru ser neurotonic și Napoton vă trebuie rețetă. 2) Nu există nici un risc. 3) Nu există un serviciu de specialitate cu acest profil; eventual adresați-vă unui neuropsihiatru. 4) Da. 5) Nu, este chiar bine să vă căsătoriți.

ADRIANA IANULESCU — București: Regretăm, dar veninul de cobra nu are nici un efect în paralizia spastică a copilului dv. Nu are nici un rost să vă zbateți pentru procurarea lui.

ÎN ATENȚIA ELEVILOR DE LA CURSURILE SERALE ȘI FĂRĂ FRECVENȚĂ NU IROȘIȚI TIMPUL LIBER!

Fără efort

Fără pierdere de timp

Primiți la domiciliu prin colet poștal

MANUALELE ȘCOLARE pentru clasele IX-XII, adresîndu-vă printr-o simplă carte poștală secției CARTEA PRIN POSTĂ a cooperației de consum din București, str. Sergent Nuțu Ion 8-12.

RECHIZITE PRIMIȚI LA DOMICILIU comandîndu-le secției „COMERȚ PRIN COLETĂRIE” a cooperației de consum, tot în str. Sergent Nuțu Ion nr. 8-12, București, sector 6.

REȚINEȚI: Secția „CARTEA PRIN POSTĂ” vă poate livra la domiciliu CĂRȚI DIN ORICE DOMENIU, precum și discuri iar secția „COMERȚ PRIN COLETĂRIE” o gamă largă de mărfuri necesare gospodăriei dv.

PLATA SE FACE LA PRIMIREA COLETULUI LA CERERE obțineți GRATUIT cataloage sau liste cu discurile, cărțile și celelalte mărfuri ce se livrează la DOMICILIU.

PĂRINȚII!

Se apropie deschiderea anului școlar. Toți elevii vor îmbrăca din nou uniforme. Procurați-le din timp de la magazinele de confecții, magazinele specializate în articole pentru copii și adolescenți etc.

UNIFORME ȘCOLARE

pregătite pentru toate clasele de la I la XII.

- SARAFANE ● BLUZE ● ROCHIȚE ● ȘORTULEȚE
- FUSTE ● COSTUME DE UNIFORMĂ (CU PANTALONI SCURȚI SAU LUNGI) ● CĂMĂȘI ● PANTOFI.

- ȚESĂTURI IMPRIMATE
- PIJAMALE
- DIFTINĂ
- FINET
- INDIAN
- ENKA

și ȚESĂTURI VOPSITE ÎN FIR ȘI ÎN BUCATĂ PENTRU CĂMĂȘI ȘI COSTUME PRODUSE DE ÎNTRINDERILE TEXTILE

GALATI

ÎN ACEST SEZON

Modele noi de confecții elegante, moderne, lejere și practice. Combinații de culori pentru toate preferințele.

